

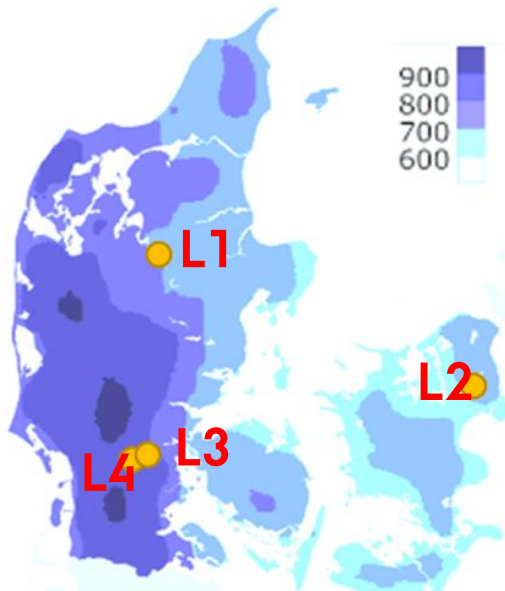
GRUNDLAG FOR NYE EMISSIONSFAKTORER FOR HANDELS- OG HUSDYRGØDNING

SØREN O. PETERSEN, AARHUS UNIVERSITET

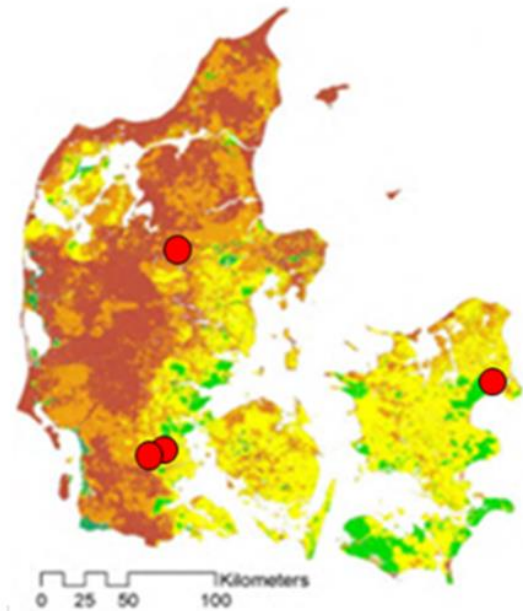

Hvor? Fire kombinationer af jordtype og klima

Nedbør

Jordtype

Kvæg

Svin

Lokalitet:

L1 Foulum
L2 Tåstrup
L3 Askov
L4 Vejen

Jordtype:

JB4 ("sand")
JB6 ("ler")
JB5 ("ler")
JB1 ("sand")

Sædskifte:

Kvæg
Planteavl
Svin
Kvæg

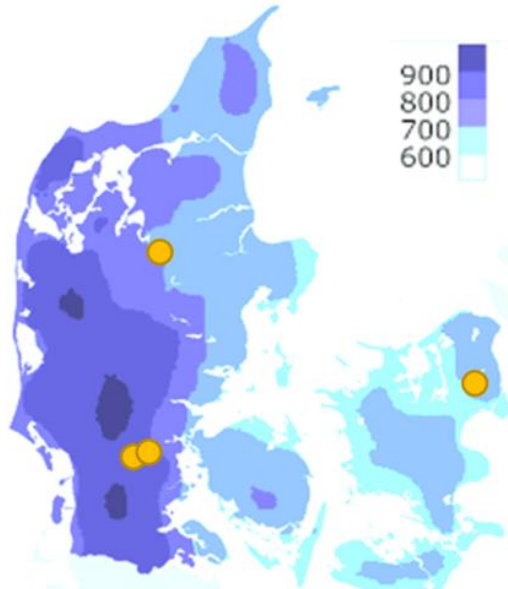
Afgrøder:

Kløvergræs, **vårbyg**, majs
Vårbyg, vinterhvede, vinter raps
Vårbyg, vinterhvede, vinter raps
Kløvergræs, **vårbyg**, majs

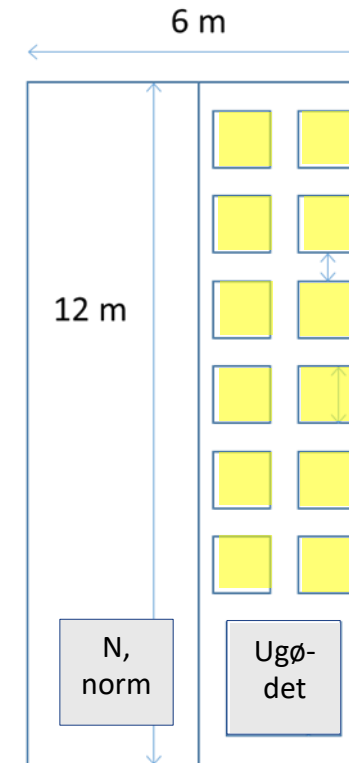
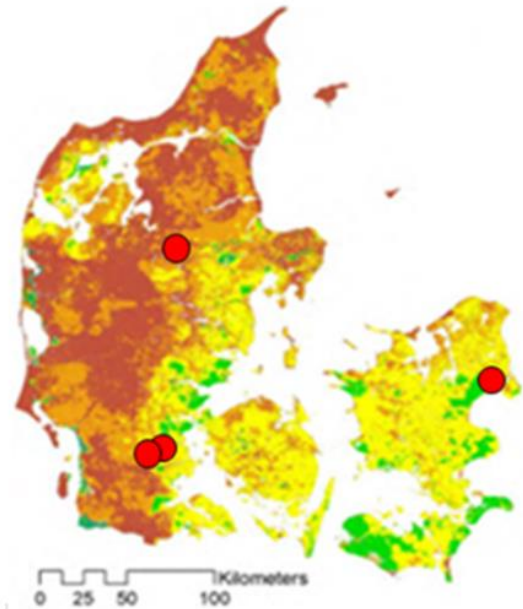
Hvad? Forårskampagner og måling hele året

Nedbør

Jordtype

Forår (vårbyg):

- Kvæggylle
- Svinegylle
- Biogasgylle
- Handelsgødning

Hele året:

- Alle afgrøder
- Ugødet i vårbyg

Hvordan? Praksisnære gødningsbehandlinger

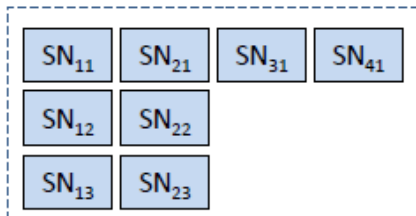
Kvægsædskiftet ved Foulum i april ...

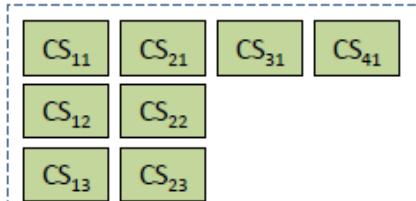
... og oktober

N₂O-emissionsfaktorer for handels- og husdyrgødning

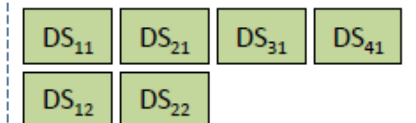
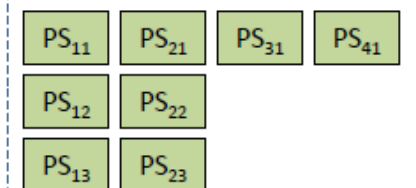
Baseret på forårskampagner i 2020 og 2021

EF_{handelsgødning}
(16 delforsøg)

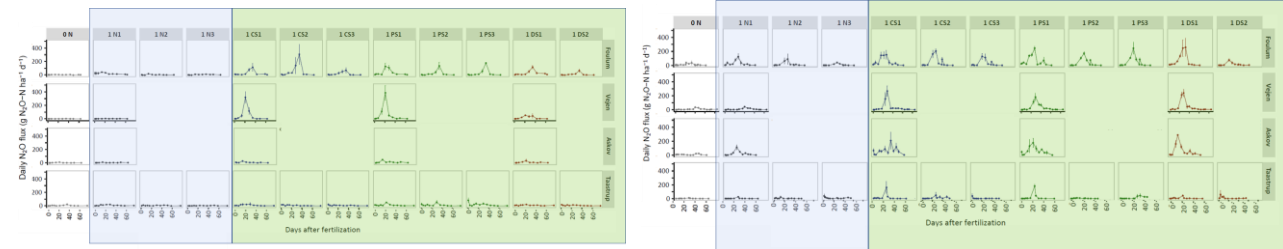

EF_{gylle/biogasgylle}
(44 delforsøg)

Lattergas (N₂O) emissionsfaktor =

$$\frac{N_2O-N \left[\frac{kg}{\text{år}} \right]}{Gødnings-N \left[\frac{kg}{\text{år}} \right]} \times 100\%$$

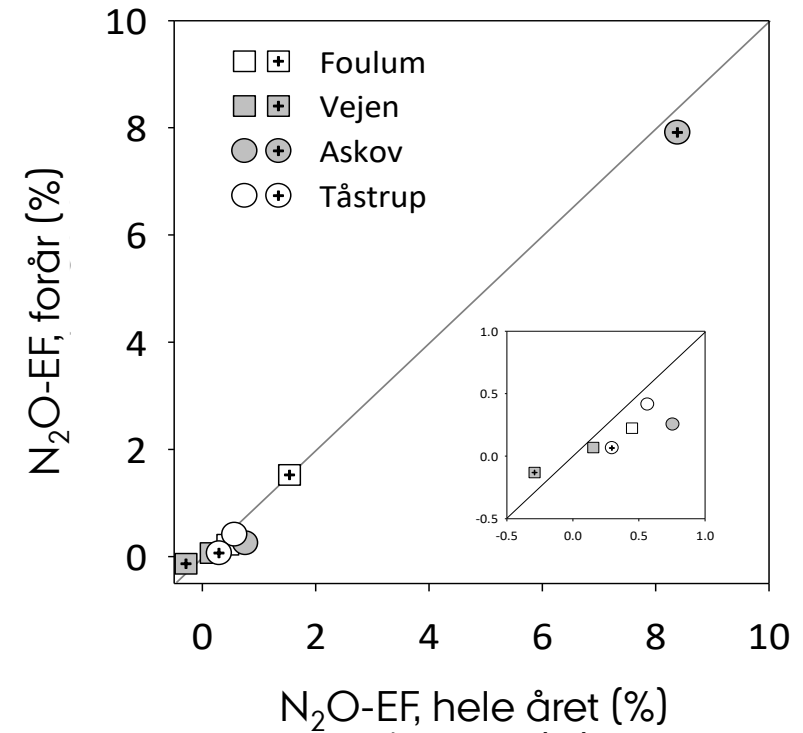
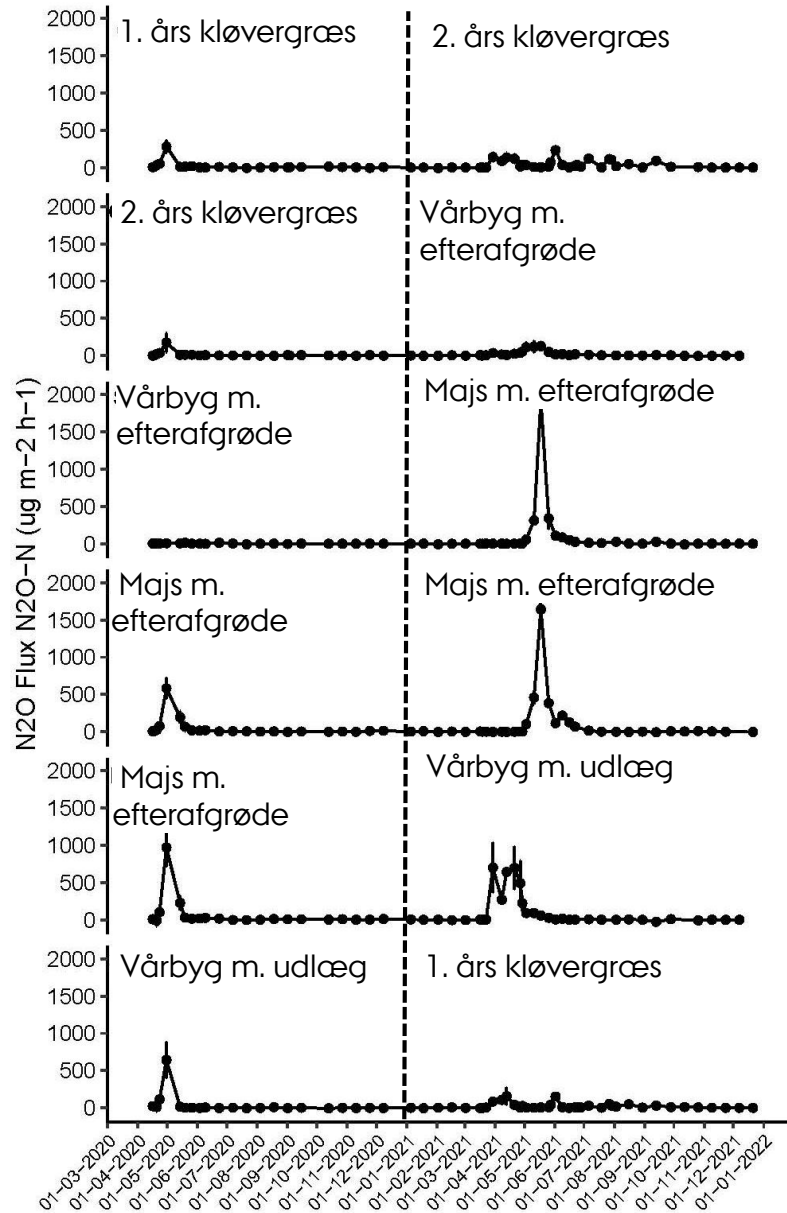
Forårsperioden: N₂O-EF:
 Handelsgødning 0,15%
 Gylle/biogasgylle 1.02%

Er de målte N₂O-emissionsfaktorer repræsentative?

- Måleperiode: Forår vs. hele året?
- Dyrkningsbetingelser: Nationalt, internationalt?
- Afgrøde: Vårsæd vs. vintersæd
- Opgørelsesmetode: Målemetode, beregning af samlet N₂O-emission

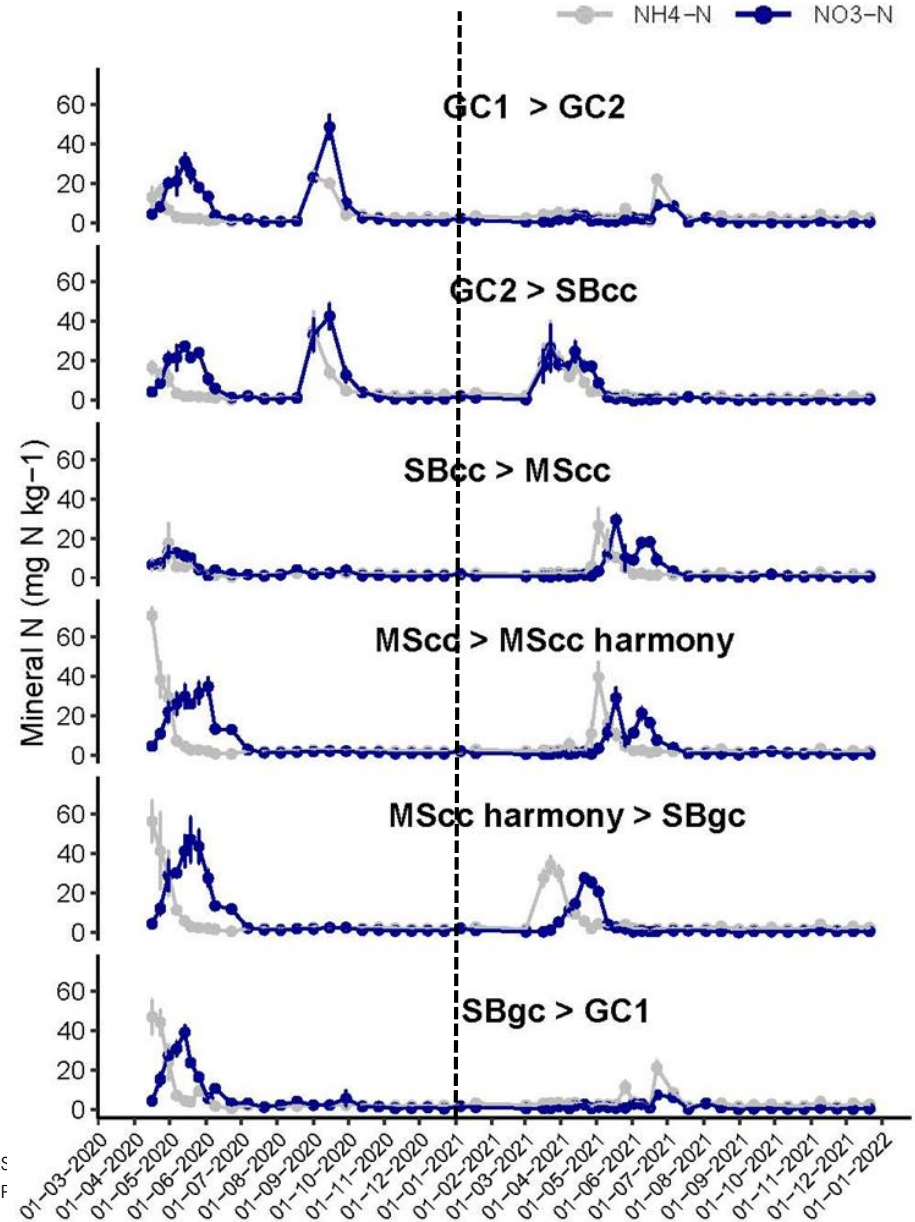
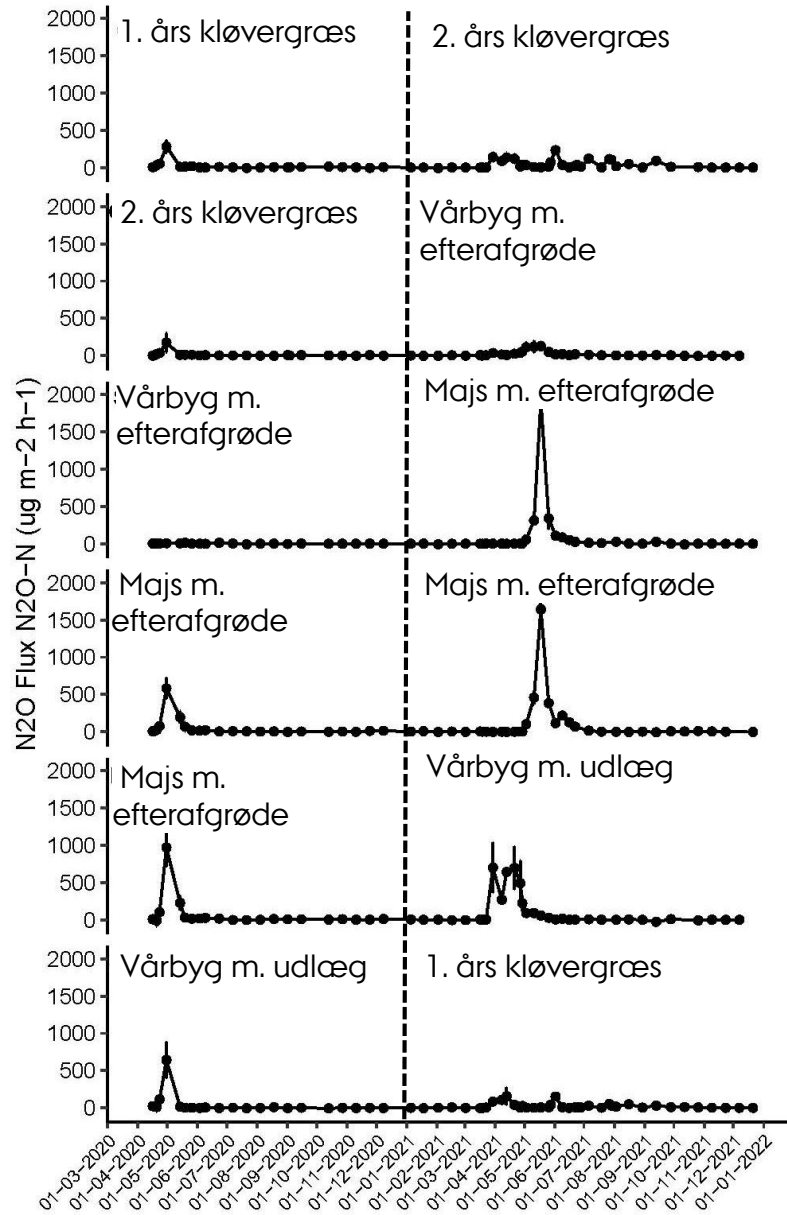
Forår vs. hele året (kvægsædkipte, JB1)

Forskell: 0.1-0.2 %-point
 Forslag til korrektion: +0.15 %

Forår vs. hele året (kvægsædkipte, JB1)

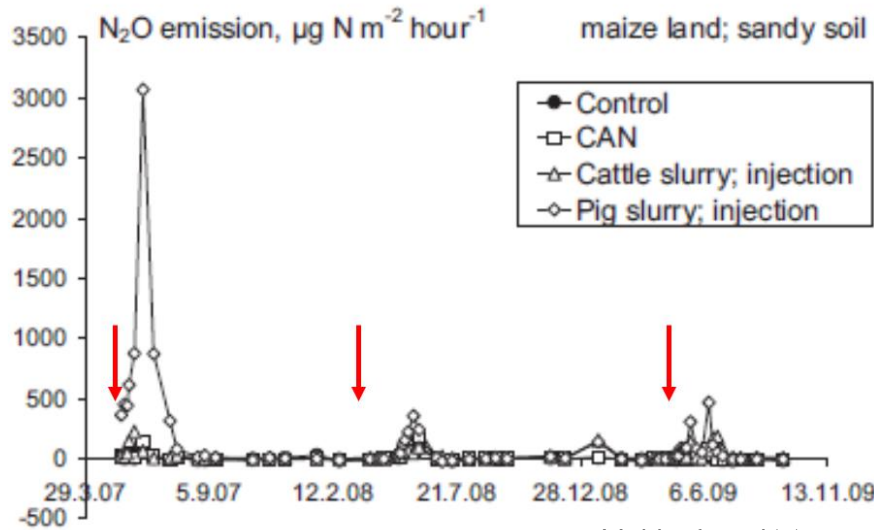
10 JANUAR 2024

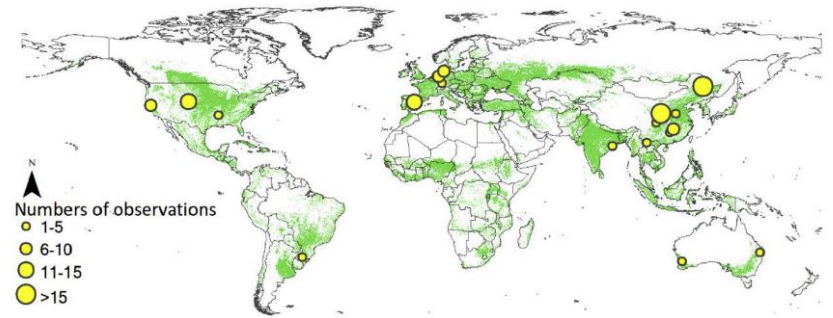
Forår vs. hele året

Vækstsæson vs. hele året:

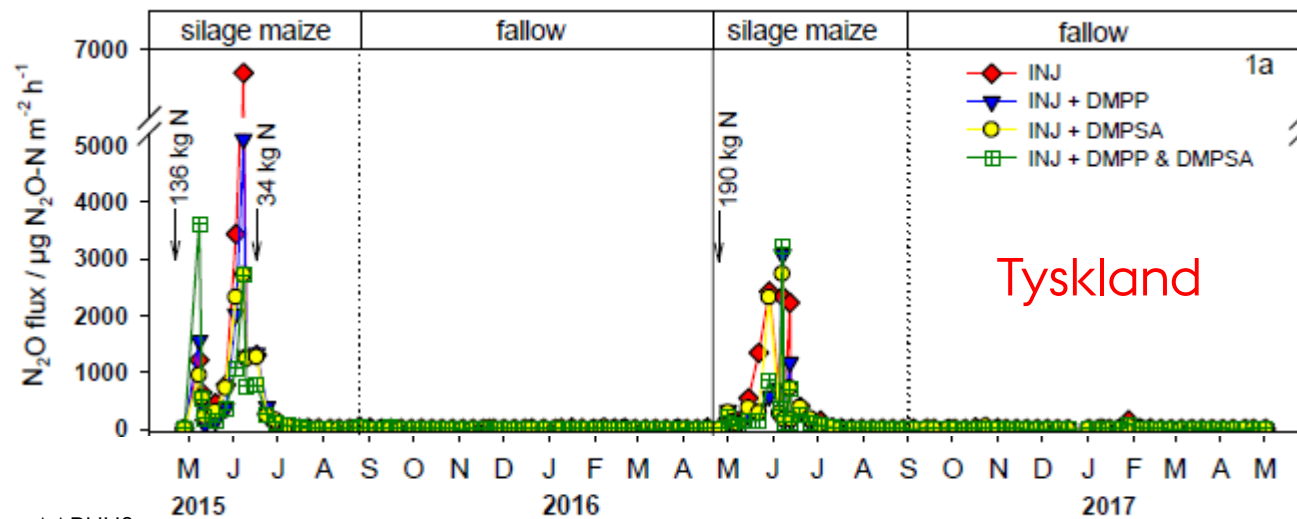

Holland

Velthof and Mosquera, 2011

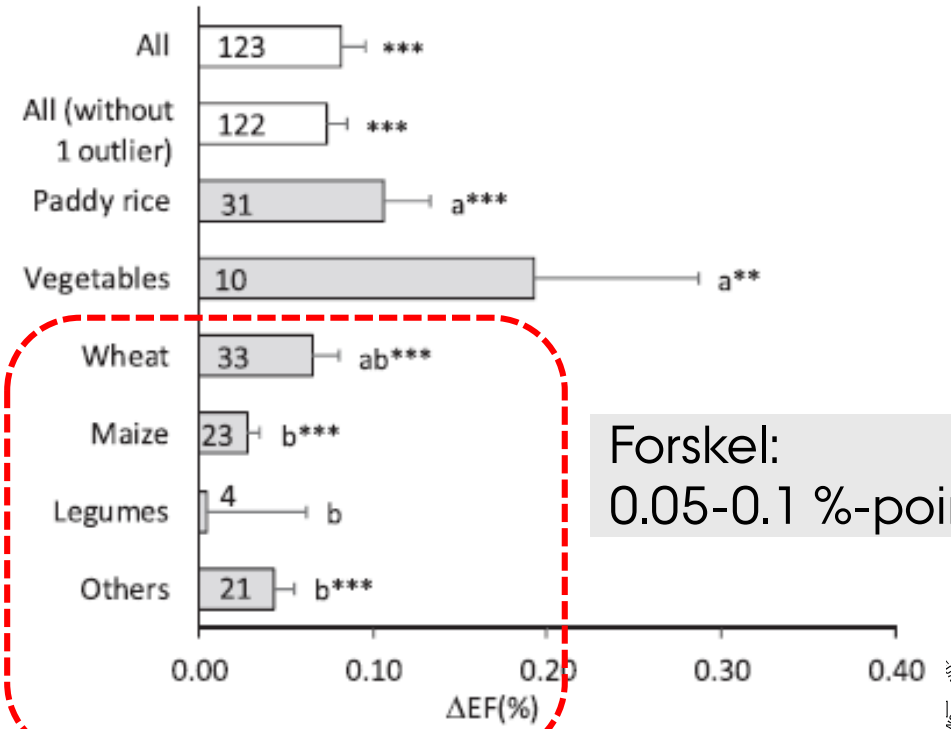

Numbers of observations
 ● 1-5
 ● 6-10
 ● 11-15
 ● >15

Tyskland

Herr et al., 2020

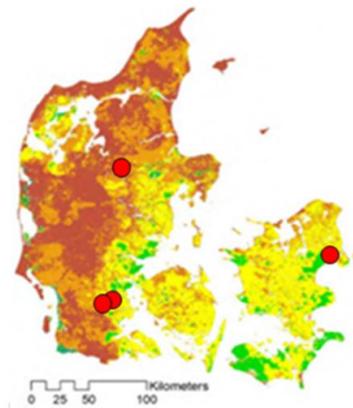
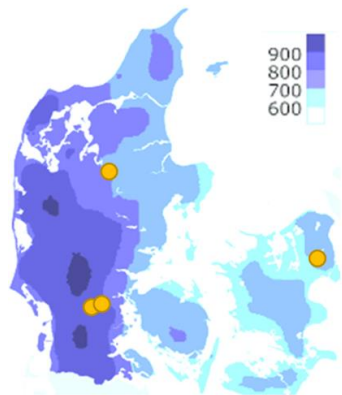

Forskell:
0.05-0.1 %-point

Shang et al., 2020

Dyrkningsbetingelser – national kontekst

- Jordtyper: JB1+JB4+JB5+JB6 ~ 69% af DK landareal
- Nedbør: Øst-vest gradient, to år med forskellig nedbør (2020 + 2021)
- Husdyrgødning (opskaleret) sv.t. 84 kg N/ha (i praksis: 90 kg N/ha)
- Sædskifter: Kvægsædskifter JB1 + JB4, Svinebrug JB5, Planteavlsbrug JB6

Sædskifte-niveau:
God dækning af national variation!

Dyrkningsbetingelser – international kontekst

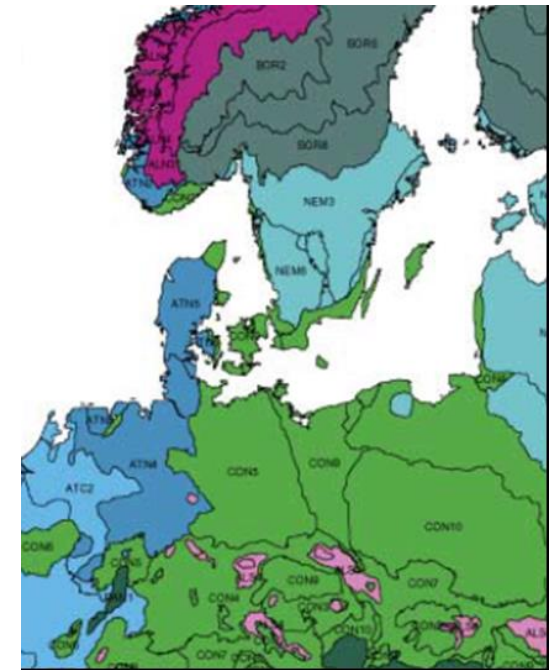
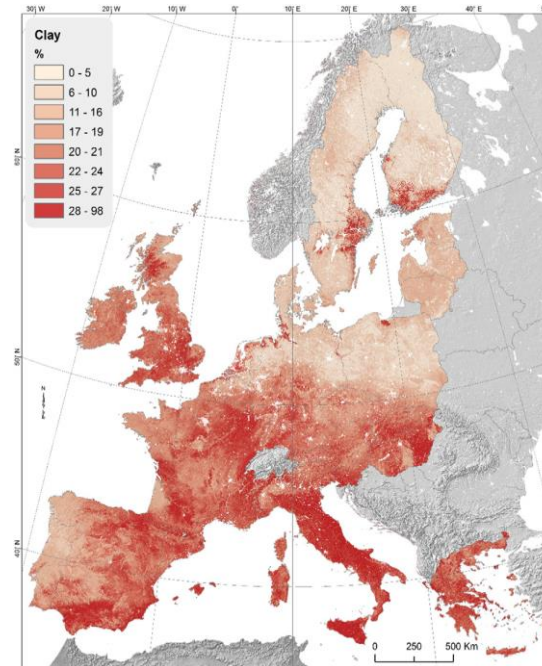
- Jordtyper: Svarer til Nordeuropa, globalt langt større variation
- Klima: Svarer til Nordeuropa, globalt langt større variation
- Husdyrgødning: flydende vs. fast

DK – 90% vs. 10%

Nordtyskland – 70% vs. 30%

IPCC – 60% vs. 40%

Vigtige regionale forskelle i jordtype/klima og/eller gødningsanvendelse

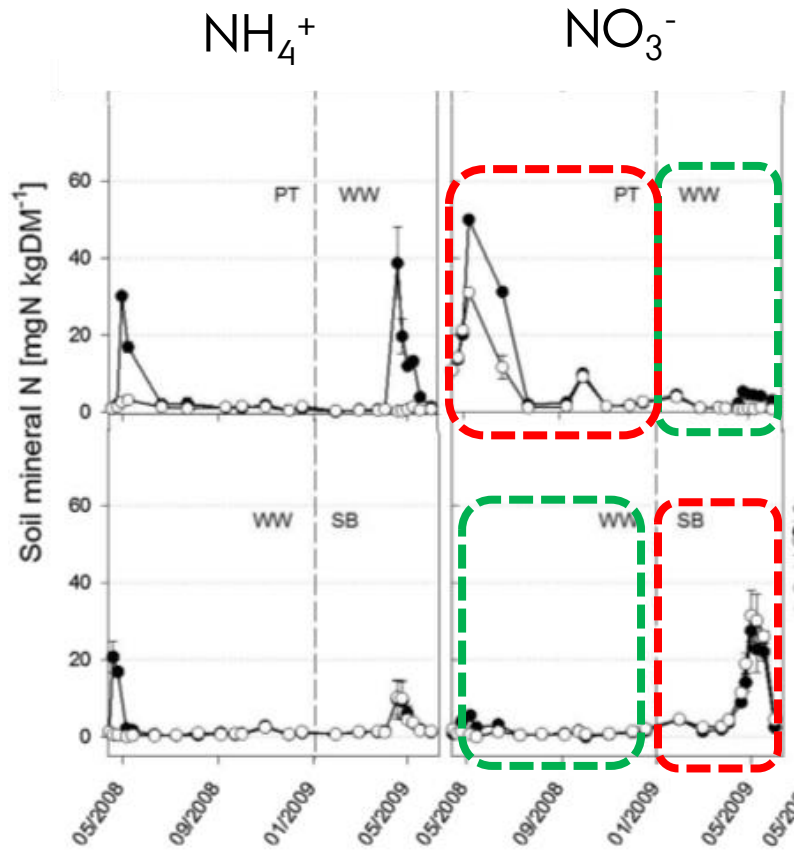

Afgrøde – vårsæd vs. vintersæd

Længere opholdstid for N i jorden = mere tid til nitrifikation og denitrifikation

Afgrøde – vårsæd vs. vintersæd

PT = kartofler
 WW = vinterhvede
 SB = vårbyg

● Gødet
 ○ Ugødet

Ingen akkumulering af nitrat
 Skyldes det hurtig N-optagelse?

		N ₂ O EF, % af tilført N
Vårbyg	1993	0.7
	1994	0.6
	1995	0.7
Vinterhvede	1994	0.2
	1995	0.4
	1996	0.4
	1997	0.5
Kartofler	1995	2.9
	1996	1.8
	1997	2.6

Dobbie et al. 1999

Vidensbehov:
 Er der lavere N₂O-emission fra
 vintersæd end fra vårsæd?

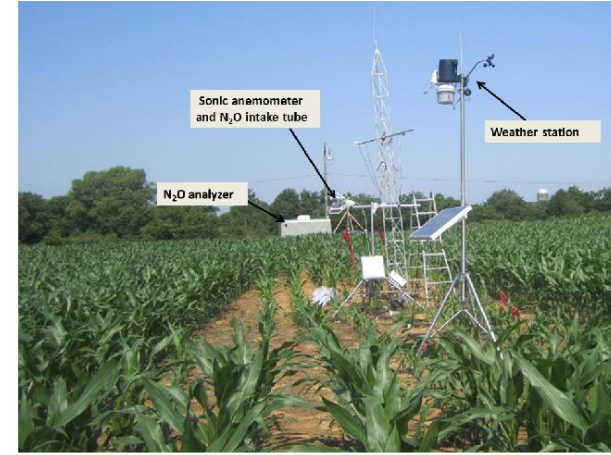
Opgørelsesmetode – valg af målemetode

“Manuelle” kamre

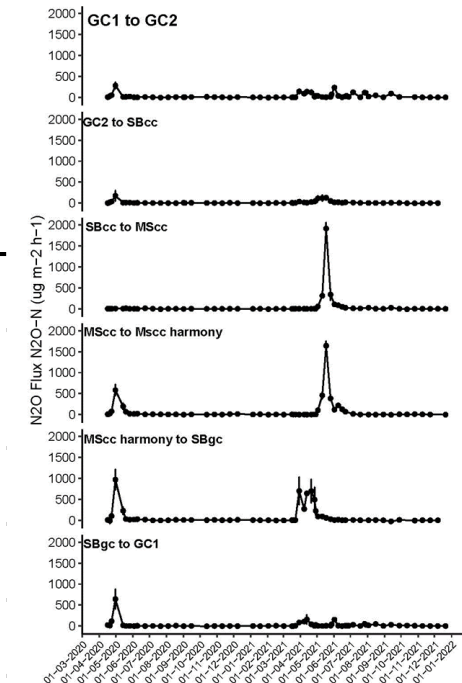
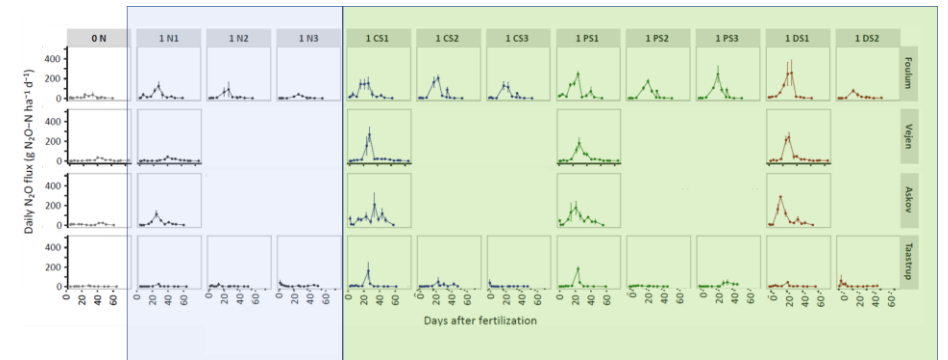
Automatiske kamre

Mikrometeorologi (EC)

	Manuelle kamre	Autom. kamre	Mikromet. (EC)
Kvalitet af flux	Moderat	Høj	Meget høj
Effekt på mikroklima	Lav	Moderat	Lav
Arealkrav	<1 m ²	<1 m ²	>100 m ²
Omkostning	Lav	Høj	Meget høj
Mulighed for replikation	God	Begrænset	Ingen

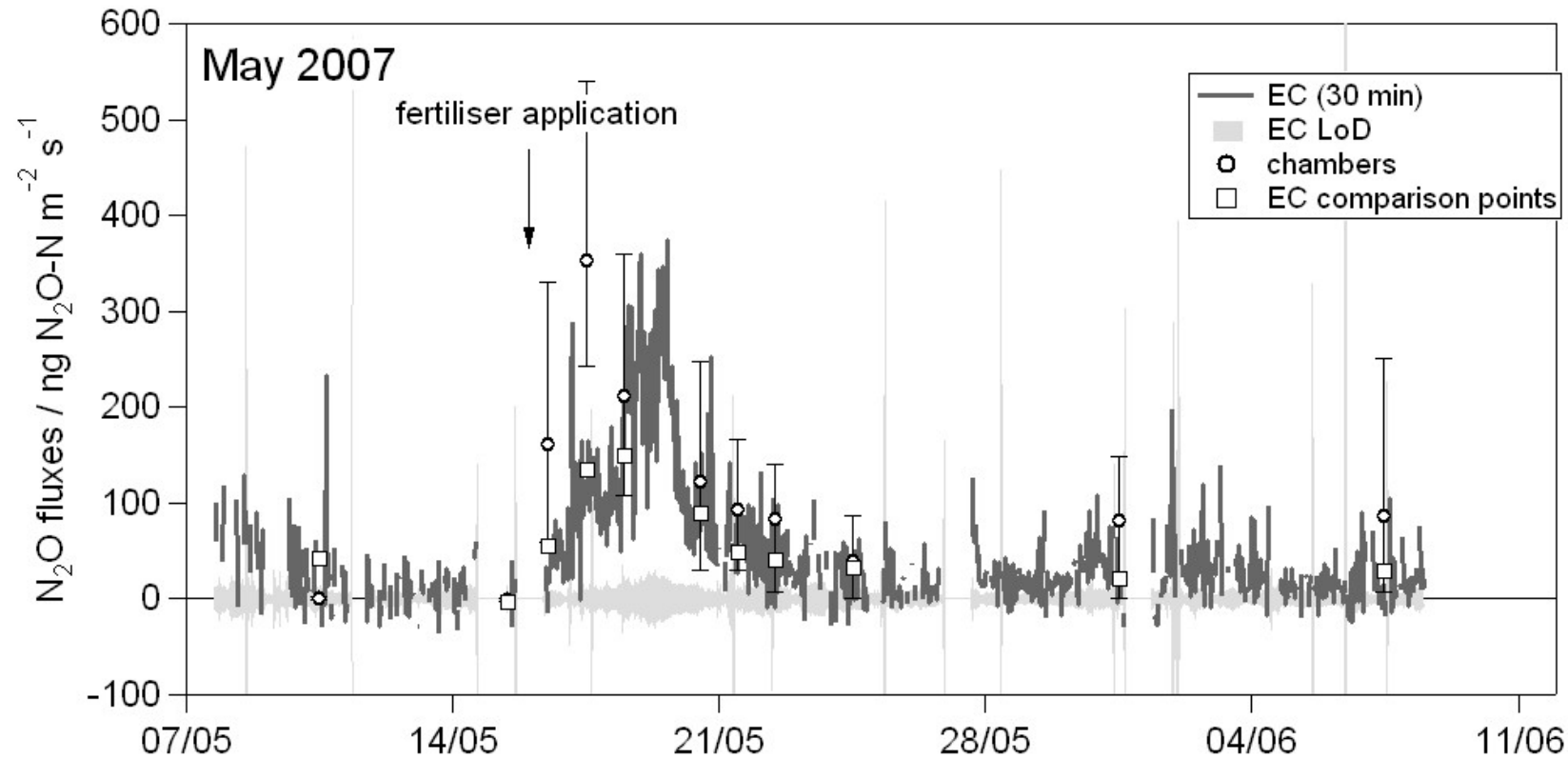
Opgørelsesmetode - målemetode

	Manuelle kamre	Autom. kamre	Mikromet. (EC)
Kvalitet af flux	Moderat	Høj	Meget høj
Effekt på mikroklima	Lav	Moderat	Lav
Arealkrav	<1 m ²	<1 m ²	>100 m ²
Omkostning	Lav	Høj	Meget høj
Mulighed for replikation	God	Begrænset	Ingen

Opgørelsesmetode – beregning af samlet emission

Jones et al., 2011

- Ikke entydige forskelle på målemetoder
- Høje emissioner efter N-tilførsel dominerer de samlede emissioner

Opsamling

- Emissionen af N₂O fra gylle/biogasgylle og handelsgødning til vårbyg i forårsperioden blev målt i to år
- Stærk sammenhæng mellem forårets emission og hele årets emission
- Aktuelle estimater for den årlige emission af N₂O er 0.3% for handelsgødning og 1.17% for gylle/biogasgylle
- De nye målinger er repræsentative for Danmark og muligvis Nordeuropa
- Trods lav målefrekvens er estimaterne formentlig retvisende

[Det eksperimentelle arbejde blev gennemført som et samarbejde mellem Aarhus Universitet, Københavns Universitet og SEGES Innovation]

Higher N₂O emissions from organic compared to synthetic N fertilisers on sandy soils in a cool temperate climate

Søren O. Petersen^{a,*}, Leanne E.K. Peixoto^a, Helle Sørensen^b, Azeem Tariq^{c,1},
Andreas Brændholt^c, Line Vinther Hansen^c, Diego Abalos^a, Alice Thoft Christensen^d,
Cecilie Skov Nielsen^d, Johannes W.M. Pullens^a, Sander Bruun^c, Lars Stoumann Jensen^c,
Jørgen E. Olesen^a

<https://doi.org/10.1016/j.agee.2023.108718>

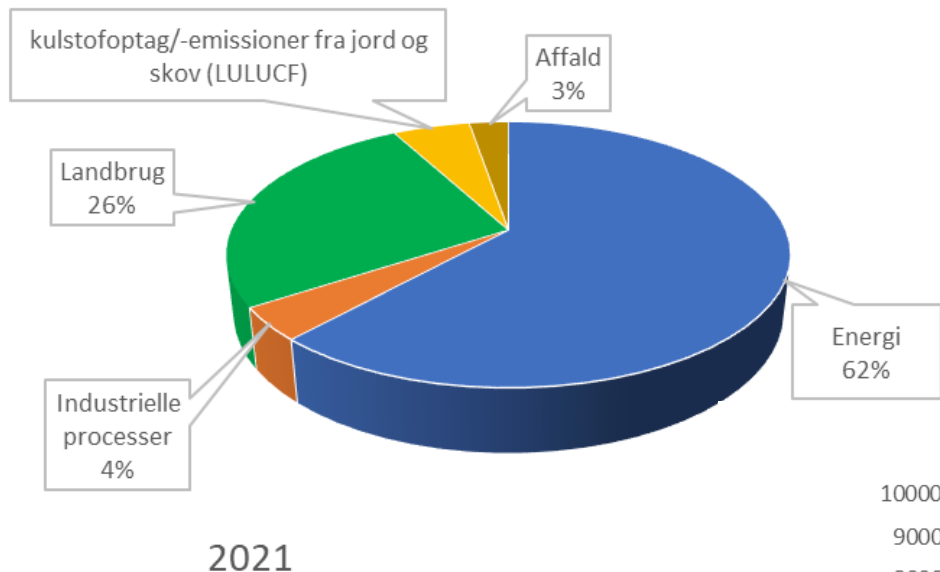
Tak for opmærksomheden!

Nye emissionsfaktorer i den nationale opgørelse - overvejelser og betydning

Den nationale drivhusgasopgørelse

Den nationale drivhusgasopgørelse udarbejdes og afrapporteres hvert år til EU og til FN (Klimakonventionen)

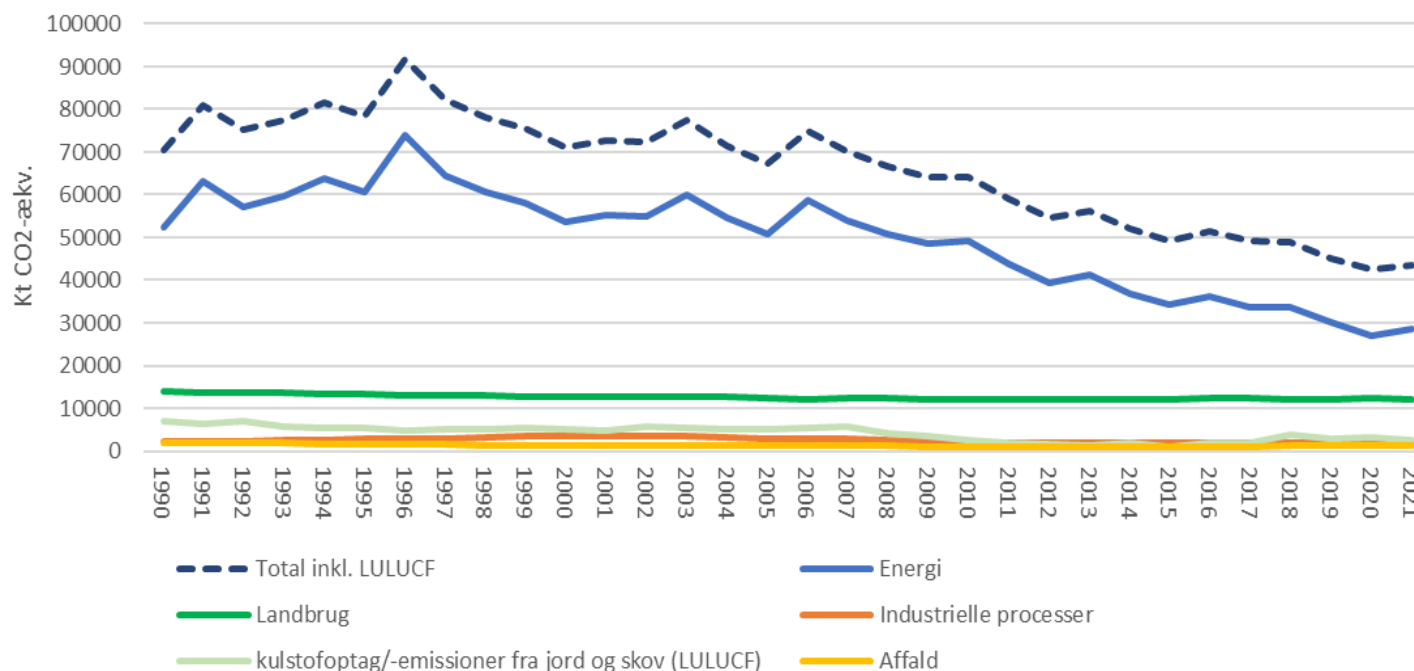
1990-2021:

Total: 38 % reduktion

Landbrug: 13 % reduktion

Landbrug+LULUCF: 30 % reduktion

Danmark - emission af drivhusgasser 1990-2021

Drivhusgasopgørelse for landbrugssektoren

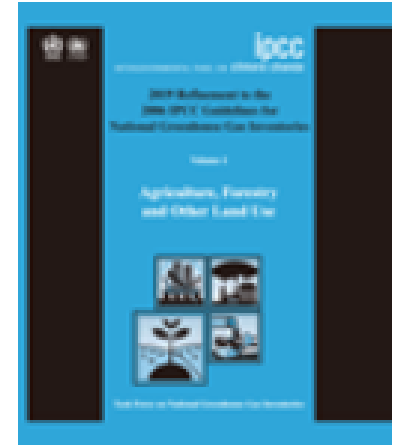
Følger de retningslinjer som er udarbejdet af FNs Klimapanel – IPCC Guidelines.

IPCC beskriver metoder til udarbejdelse af emissionsopgørelser på forskellige niveauer - metodetrin (tiers)

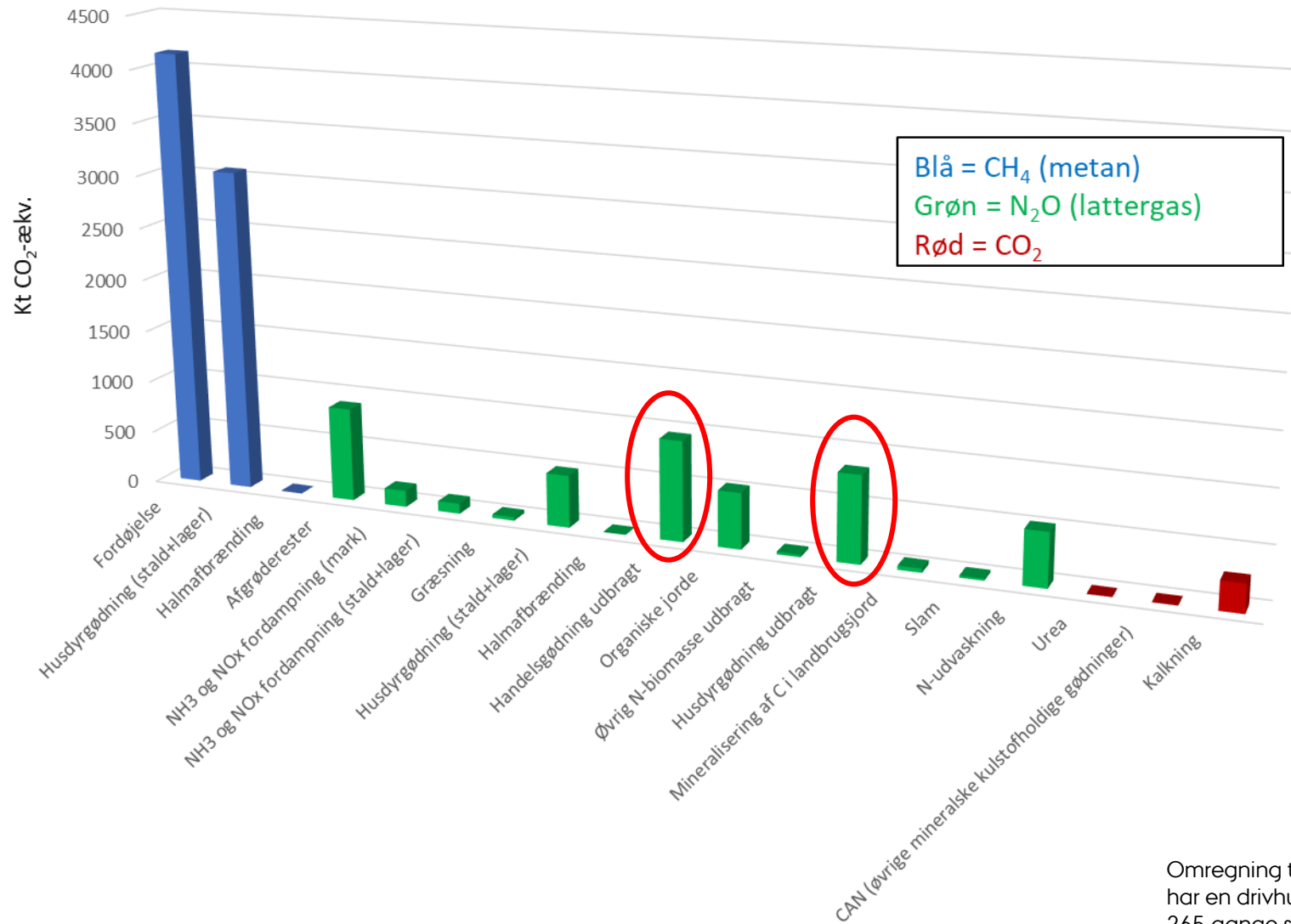
For de fleste kilder er der angivet 3 forskellige metodetrin

- Tier 1: Mest simpel metode, f.eks. antal dyr ganget med en fast emissionsfaktor (IPCC default)
- Tier 2: Mere avanceret metode med flere krav til nationale data
- Tier 3: Mest avancerede metodetrin generelt med målinger eller modellering

Dokumentationskravet stiger naturligt, jo højere metodetrin, der anvendes

Drivusgasopgørelse - landbrugssektoren 2021

Omregning til CO₂-ækvivalenter: metan og lattergas har en drivhusgaseffekt, som er henholdsvis 28 og 265 gange stærkere end for CO₂.

(IPCC fifth assesment report AR5)

IPCC default N₂O emissionsfaktor

N₂O emissionsfaktor (% af N udbragt)

	IPCC 2006 Guidelines	IPCC 2019 Refinement	
		Vådt klima	Tørt klima
Handelsgødning	1	1,6	0,5
Husdyrgødning	1	0,6	0,5

*2019 Refinement to the 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories

Anvendelse af nationale emissionsfaktorer - kræver et solidt datamateriale.
Emissionsfaktorerne er **repræsentative** for danske klima- og dyrkningsforhold.

Dvs. skal omfatter målinger fra:

- Forskellige lokaliteter i Danmark (jordtype, nedbør/fordampning)
- Forskellige dyrkningsforhold (sædskifte, gødningstyper, gødskningsniveauer)
- Forskellige år (variation i temperatur og nedbør)

Hvis datagrundlaget viser store variationer i data, er det vigtigt med viden om årsagen til de store variationer.

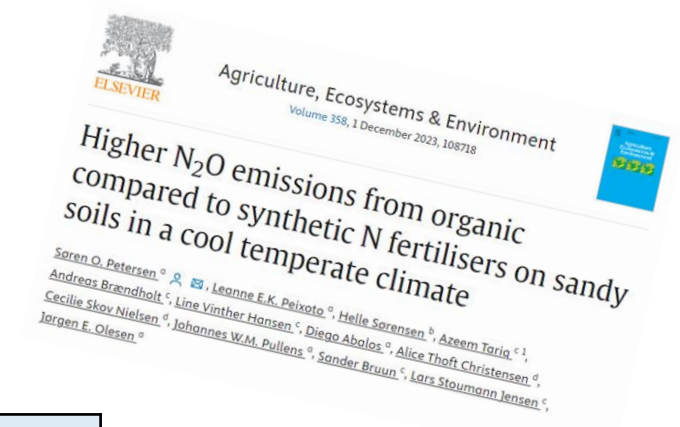
Nationale N₂O emissionsfaktorer for udbragt handelsgødning og husdyrgødning

Artikel Petersen et al., 2023 angiver første estimat for nationale emissionsfaktorer, baseret på to års målinger (2020-2021) på fire lokaliteter i Danmark.

N₂O emissionsfaktor (% af N udbragt)

	IPCC 2006 Guidelines	IPCC 2019 Refinement		Petersen et al., 2023
		Vådt klima	Tørt klima	
Handelsgødning	1	1,6	0,5	0,30
Husdyrgødning	1	0,6	0,5	1,17

- De forslåede N₂O emissionsfaktorer er ikke inkluderet i den nationale opgørelse i foråret 2024.
- Vi er i proces med analyse af datagrundlaget. Der er relativ store variationer i data.
- Vi forventer flere danske N₂O målinger de kommende år i igangværende og planlagte projekter.

Nye N₂O emissionsfaktorer – kræver genberegning

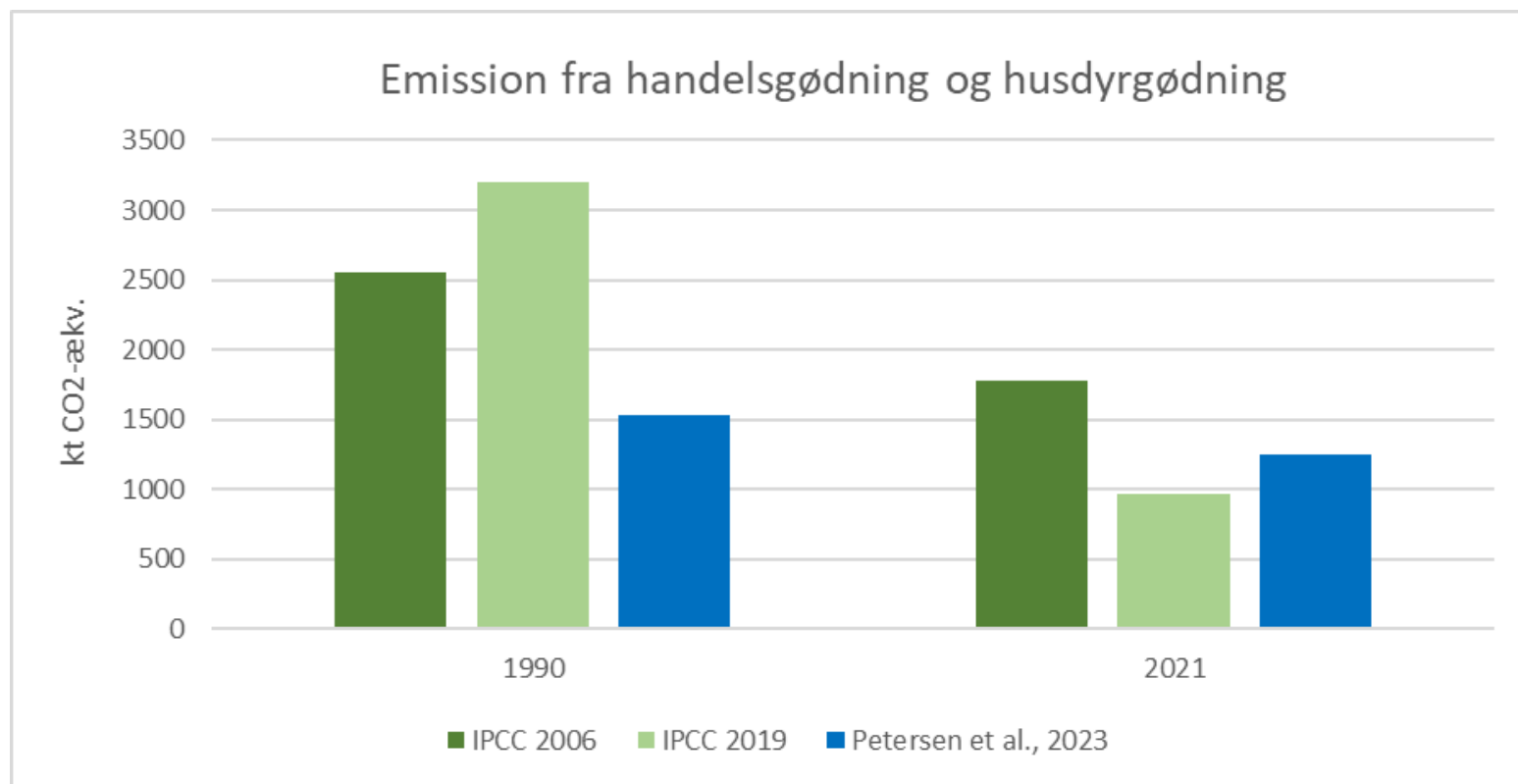
N udbragt, kt	1990	2021	Ændring
Handelsgødning	400	229	-43
Husdyrgødning	212	199	-6

1990-2021:

IPCC 2006: 13 % reduktion

IPCC 2019: 23 % reduktion

Petersen et al., 2023: 10 % reduktion

Tak for opmærksomheden

AARHUS
UNIVERSITET

Nye emissionsfaktorer for lattergas – hvad betyder det på bedrifterne?

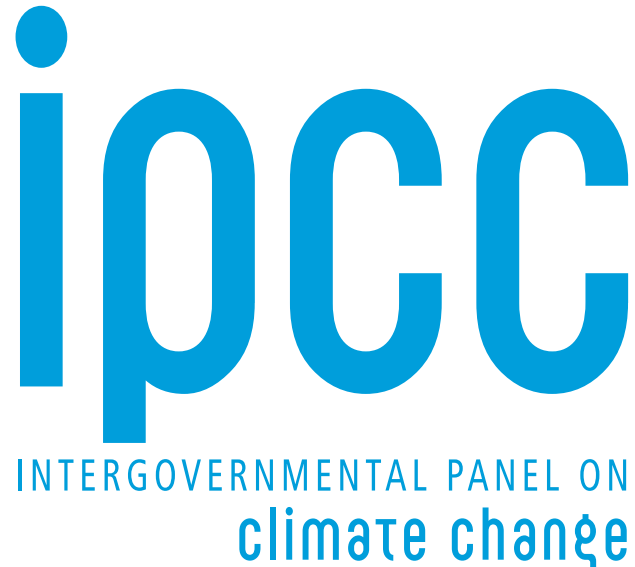
Alice Thoft Christensen,
Afdelingsleder, specialkonsulent, SEGES Innovation

10. Januar 2024, Plantekongres, Herning

STØTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

SEGES
INNOVATION

Emissionsfaktorer for lattergas bygger på IPCC's metoder

- IPCC 2006 Emissionsfaktor
  - $EF = 1\%$ af tilført N
- Der skelnes ikke mellem gødningstyper, jordtyper, management etc.
- Den betyder at den eneste mulighed for at reducere sin lattergasemission er ved at bruge mindre kvælstof.

Formål med forsøgene

- At bidrage med data fra hele landet, til at understøtte udviklingen af differentierede nationale emissionsfaktorer
- Udvikle klimavenlige gødnings- og managementstrategier

Men kan vi så bruge differentierede EF i et klimaregnskab?

- Kommer an på tilgængeligheden af aktivitetsdata
- Der skal være valide registreringer
- Status på aktivitetsdata

Handelsgødning / Husdyrgødning

OK

Nitrifikationshæmmere

Mangler registrerede data – på vej

Udbringningsmetoder

Mangler registrerede data

Nationale emissionsfaktorer

Agriculture, Ecosystems and Environment 358 (2023) 108718

Contents lists available at ScienceDirect

Agriculture, Ecosystems and Environment

Emissionsfaktor N₂O Organisk gødning = 1,17 %

Emissionsfaktor N₂O Handelsgødning = 0,3 %

Søren O. Petersen^a, Leanne E.R. Feixoto^b, Helle Sørensen^c, Azeem Tariq^b,
Andreas Brændholt^c, Line Vinther Hansen^c, Diego Abalos^a, Alice Thoft Christensen^d,
Cecilie Skov Nielsen^d, Johannes W.M. Pullens^a, Sander Bruun^c, Lars Stoumann Jensen^c,
Jørgen E. Olesen^a

^a Department of Agroecology, Aarhus University, Tjele, Denmark

^b Data Science Lab, Department of Mathematical Sciences, University of Copenhagen, København Ø, Denmark

^c Department of Plant and Environmental Sciences, University of Copenhagen, Frederiksberg C, Denmark

^d SEGES Innovation P/S, Aarhus N, Denmark

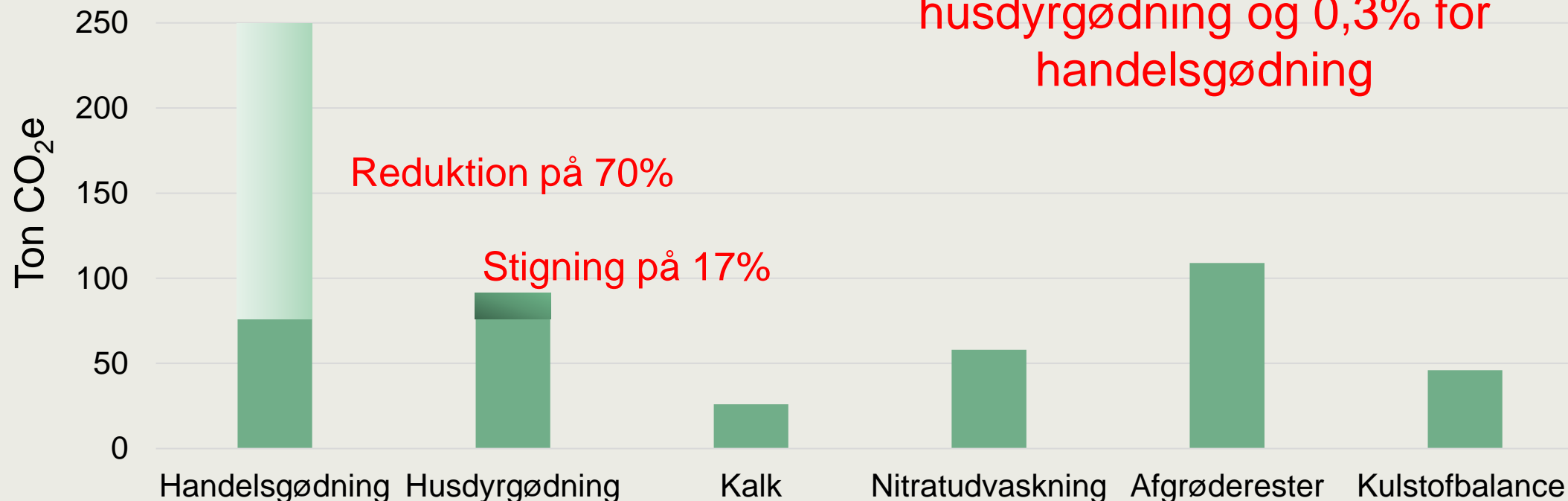

**Hvad betyder det for klimaregnskabet
på min bedrift?**

Planteavler med ca. 350 ha.

Samlet emission 538 ton CO₂e
ved emissionsfaktor på 1%

Samlet emission 397 ton CO₂e
ved emissionsfaktor 1,17% for
husdyrgødning og 0,3% for
handelsgødning

Tak for opmærksomheden